

ที่ สศ 0001/ 1013

สำนักงานสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
128 อาคารพญาไทพลาซ่า ถนนพญาไท กทม. 10400

29 พฤษภาคม 2552

เรื่อง ความเห็นและข้อเสนอแนะของสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เรื่อง การบริหารจัดการ
ปัญหาราคาผลไม้อย่างยั่งยืน

กราบเรียน นายกรัฐมนตรี

สิ่งที่ส่งมาด้วย ความเห็นและข้อเสนอแนะของสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ จำนวน 1 ชุด

ด้วยสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ โดยคณะกรรมการเกษตร อาหาร และ
สหกรณ์ ได้ตระหนักถึงความสำคัญของผลไม้ในฐานะที่เป็นพืชเศรษฐกิจที่สำคัญของประเทศและประสบ
ปัญหาภาวะราคาตกต่ำเกิดเป็นประจำ จึงได้ดำเนินการศึกษาและรวบรวมข้อมูลเพื่อจัดทำเป็นความเห็น
และข้อเสนอแนะ เรื่อง การบริหารจัดการปัญหาราคาผลไม้อย่างยั่งยืน ต่อคณะรัฐมนตรี

สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้พิจารณาเห็นชอบการศึกษาดังกล่าว และมี
มติให้เสนอความเห็นและข้อเสนอแนะเรื่อง การบริหารจัดการปัญหาราคาผลไม้อย่างยั่งยืน ต่อ
คณะรัฐมนตรี โดยมีข้อเสนอแนะเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อประเทศชาติ ที่เป็นสาระสำคัญ 3 ด้าน
ประกอบด้วย ด้านปัจจัยการผลิตและต้นทุน ด้านการตลาด และด้านนโยบาย

(รายละเอียดปรากฏตามสิ่งที่ส่งมาด้วย)

จึงกราบเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และหากผลการพิจารณาเป็นประการใด ขอได้โปรด
แจ้งให้ทราบในโอกาสแรกด้วย จะเป็นพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง

(นายโคทม อาริยา)

ประธานสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

สำนักกิจการสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

โทร. 0-2612-9222 ต่อ 212

โทรสาร 0-2612-9152

ความเห็นและข้อเสนอแนะ
ของสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
เรื่อง การบริหารจัดการปัญหาราคาผลไม้อย่างยั่งยืน

1. ความเป็นมา

เกษตรกรผู้ปลูกไม้ผลของไทย มักประสบปัญหาภาวะราคาผลผลิตผันผวนและตกต่ำ ผลไม้หลายชนิดมีราคาตกต่ำซ้ำเกือบทุกปี โดยเฉพาะฤดูกาลผลิตของผลไม้ชนิดนั้นๆ เมื่อมีสภาพแวดล้อม ดิน ฟ้า อากาศเหมาะสมถูกต้องตามฤดูกาลเอื้อต่อการติดดอกออกผล ผลผลิตจะออกมาเยอะ เกิดปัญหาผลไม้ล้นตลาดส่งผลให้เกษตรกรผู้ปลูกประสบกับปัญหาราคาผลไม้ตกต่ำ ขายได้ไม่คุ้มทุน กระทบต่อการชำระหนี้ และเงินทุนที่จะดำเนินการในฤดูต่อไป และกระทบต่อการดำรงชีพของเกษตรกรชาวสวนผลไม้ในที่สุด

ผลไม้ประจำถิ่นที่เกษตรกรนิยมปลูกกันมาก เช่น ภาคเหนือ นิยมปลูกลำไย และลิ้นจี่ ภาคตะวันออกและภาคใต้มีทุเรียน มังคุด เงาะ และลองกอง ผลไม้เหล่านี้จะเกิดปัญหาราคาผลผลิตผันผวนและมีราคาตกต่ำเกือบทุกปี เนื่องจากมีฤดูกาลผลิตที่กระจุกตัวออกสู่ตลาดมากเพียงระยะเวลา 2-3 เดือน ผลไม้ชนิดต่างๆทยอยออกสู่ตลาดอย่างต่อเนื่อง ผู้บริโภคสามารถเลือกบริโภคทดแทนกันได้ เป็นเหตุให้ผลไม้ส่วนหนึ่งต้องเน่าเสียทิ้งไปขายได้ในเวลาสั้น ไม่คุ้มกับต้นทุนการผลิตที่ผูกผันตรงข้ามกับราคาผลไม้

ดังนั้น ปัญหาราคาผลไม้ตกต่ำต้องได้รับการแก้ไขอย่างเป็นระบบ พร้อมกับสร้างความยั่งยืน โดยไม่ให้เกิดปัญหาหนักกลับมากระทบอีก และจะต้องให้เกษตรกรผู้ปลูกไม้ผลสามารถดำรงชีพได้อย่างยั่งยืนต่อไป ปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นต้องได้รับการแก้ไข ช่วยเหลือ เยียวยา ส่งเสริม และสนับสนุน ให้เกษตรกรผู้ผลิตสามารถสร้างผลผลิตที่ได้คุณภาพมาตรฐาน มีรูปลักษณะเป็นที่นิยมของผู้บริโภคทั้งภายในและต่างประเทศ การผลิต การแปรรูป การสร้างมูลค่าเพิ่ม จะต้องได้รับการส่งเสริมและสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง โดยนำจุดเด่นของผลไม้ไทย ในด้านความหลากหลายทั้งชนิด รสชาติ คุณภาพ และปริมาณ มาสร้างความยั่งยืนให้กับเกษตรกรไทย

คณะทำงานการเกษตร อาหาร และสหกรณ์ สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้เห็นถึงความสำคัญของปัญหาดังกล่าว จึงดำเนินการศึกษาและจัดทำความเห็นและข้อเสนอแนะของสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เรื่อง การบริหารจัดการปัญหาราคาผลไม้อย่างยั่งยืน เพื่อเสนอคณะกรรมการรัฐมนตรีและเผยแพร่ทั่วไป

2. การดำเนินการ

คณะทำงานการเกษตร อาหาร และสหกรณ์ ได้ดำเนินการศึกษา วิเคราะห์ข้อมูล และรับฟังความคิดเห็นจากหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชนที่เกี่ยวข้อง และประชาชนในพื้นที่ ประกอบด้วย

- 2.1 จัดประชุมร่วมกับผู้แทนภาคเอกชนและเกษตรกรที่เกี่ยวข้อง เพื่อรับทราบปัญหาและแนวทางแก้ไข
- 2.2 จัดประชุมร่วมกับผู้แทนส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง เพื่อรับทราบแนวทางการจัดการแก้ไข
- 2.3 ศึกษาข้อมูลเชิงลึกในพื้นที่ตัวอย่างภาคตะวันออกจังหวัดระยองและจังหวัดตราด
- 2.4 รวบรวมประมวลข้อมูลจากข้อ 2.1 - 2.3 นำมาวิเคราะห์ สังเคราะห์ จัดทำเป็นความเห็นและข้อเสนอแนะเสนอสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ พิจารณาเสนอคณะกรรมการรัฐมนตรี และเผยแพร่ทั่วไป

3. สารสำคัญ ข้อวิเคราะห์ และประเด็นปัญหา

จากการศึกษารวบรวมข้อมูลของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง และผลจากการประชุมร่วมกับผู้แทนหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชนที่เกี่ยวข้อง และการศึกษาข้อมูลในพื้นที่ สรุปเป็นสารสำคัญและประเด็นปัญหาสำคัญที่ทำให้เกษตรกรประสบกับปัญหาราคาผลผลิตตกต่ำ ดังนี้

3.1 สภาพข้อเท็จจริง

ผลไม้เป็นสินค้าเกษตรที่มีลักษณะเฉพาะที่เด่นชัดทั้งในด้านอุปทานและอุปสงค์ ดังนี้

3.1.1 ด้านอุปทาน ผลไม้เป็นสินค้าที่มีฤดูกาลผลิตกระจุกตัวแต่ละชนิดออกสู่ตลาดมากเพียงในช่วงเวลาสั้นๆ 2-3 เดือน และเน่าเสียง่าย

3.1.2 ด้านอุปสงค์ ตลาดการบริโภคผลไม้มีลักษณะ นิยมบริโภคผลไม้สดมากกว่าผลไม้แปรรูป เนื่องจากมีผลผลิตหลากหลายชนิดทยอยออกสู่ตลาดตลอดปี สามารถทดแทนการบริโภคในระหว่างผลไม้แต่ละชนิดเนื่องจากมีความหลากหลายทั้งในด้านรสชาติ และคุณค่าทางโภชนาการ

3.2 ปัญหาด้านปัจจัยการผลิตและต้นทุน

3.2.1 ดิน

ประเทศไทยมีพื้นที่ประมาณ 320 ล้านไร่ จากข้อมูลของกรมพัฒนาที่ดิน ระบุว่าทรัพยากรดิน¹ ที่เหมาะสมต่อการเพาะปลูกมีประมาณ 45.2 ล้านไร่ ดินที่เหมาะสมแต่ต้องบำรุงและอนุรักษ์ประมาณ 115.7 ล้านไร่ ดินที่ไม่เหมาะสมต่อการเพาะปลูกประมาณ 154.9 ล้านไร่ และเป็นพื้นที่น้ำประมาณ 4.9 ล้านไร่ ดังตารางที่แสดงข้างล่าง

สถานะของทรัพยากรที่ดิน	เนื้อที่	
	ไร่	ร้อยละ
ดินที่เหมาะสมต่อการเพาะปลูก	45,155,202	14.01
เหมาะสมสำหรับปลูกข้าว	30,590,592	9.54
เหมาะสมสำหรับปลูกพืชไร่	10,759,577	3.35
เหมาะสมสำหรับปลูกไม้ยืนต้น	3,805,033	1.18
ดินที่เหมาะสมแต่ต้องบำรุงอนุรักษ์	115,708,952	36.07
เหมาะสมสำหรับปลูกข้าว	46,353,846	14.45
เหมาะสมสำหรับปลูกพืชไร่	56,763,310	17.69
เหมาะสมสำหรับปลูกไม้ยืนต้น	12,591,796	3.93
ดินที่ไม่เหมาะสมต่อการเพาะปลูก	154,927,615	48.39
พื้นที่น้ำ	4,905,181	1.53
รวม	320,696,950	100.00

ที่มา: กรมพัฒนาที่ดิน, 2547

¹ ทรัพยากรดิน หมายถึง สิ่งทั้งปวงอันมีค่ายิ่ง ควรจะต้องมีการใช้อย่างระมัดระวัง ทะนุถนอม มีการบำรุงไม่ให้เสื่อมโทรม เพราะเป็นปัจจัยสำคัญสุดในการผลิตเพื่อการเลี้ยงชีพสำหรับความอยู่รอดของมนุษย์นับแต่อดีต ปัจจุบัน และอนาคต

ผลการสำรวจสภาพดินของกรมพัฒนาที่ดิน (พ.ศ. 2547) จากพื้นที่ไร่นาเกษตรกรรมช่วงปี พ.ศ. 2535 - 2543 จำนวนกว่า 63,000 ตัวอย่าง ได้ข้อสรุปดังนี้

- ร้อยละ 66 (ของจำนวนตัวอย่าง) เป็นดินที่มีอินทรีย์วัตถุต่ำมาก (ต่ำกว่าร้อยละ 1.5) พื้นที่ที่มีปัญหา (ขาด) มากคือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (อินทรีย์วัตถุต่ำกว่าร้อยละ 1.0)
- ร้อยละ 66 ดินมีปฏิกิริยาเป็นกรดจัด-รุนแรง (pH สูงกว่า 4.5-5.5) จำต้องปรับสภาพกรดในดินให้เหมาะสมต่อการเพาะปลูก (pH>5.5)
- มีธาตุอาหารหลักที่จำเป็นต่อพืชต่ำลงมาก คือ มากกว่าร้อยละ 90 ขาดไนโตรเจน (N) ร้อยละ 82 ขาดฟอสฟอรัส (P) และร้อยละ 73 ขาดโพแทสเซียม (K)

จากปัญหาดังกล่าวทำให้ศักยภาพการผลิตพืชเศรษฐกิจสำคัญๆ รวมทั้งไม้ผลสำคัญๆ มีผลผลิตต่ำ ดังแสดงให้เห็นในตารางข้างล่าง

ตารางแสดงศักยภาพการผลิตไม้ผลของไทย

ชนิดของพืช	ปี	พื้นที่ปลูก	ผลผลิตเฉลี่ย (กก./ไร่)	อัตราเพิ่มร้อยละ
ลำไย	2530	121,097	310	-0.451
	2549	1,008,070	542	
ทุเรียน	2527	344,818	895	-0.485
	2549	793,332	879	
มังคุด	2529	124,323	1,125	-3.415
	2549	429,697	431	
ลิ้นจี่	2534	75,283	554	-1.778
	2549	176,239	450	
เงาะ	2527	385,580	1,408	-1.113
	2549	491,300	937	
มะละกอ	2535	149,228	3,201	-0.560
	2549	164,132	3,001	
มะม่วง	2529	1,069,549	532	4.212
	2549	2,067,314	1,031	
ลองกอง	2525	16,532	894	-3.213
	2549	421,514	416	
กล้วยไข่	2529	100,242	660	5.544
	2549	63,228	2,875	
กล้วยหอม	2534	57,728	1,739	3.455
	2549	95,731	2,706	

ที่มา: ข้อมูลการผลิตและการตลาดไม้ผลที่สำคัญปี 2549 สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร
สำนักวิจัยเศรษฐกิจการเกษตร

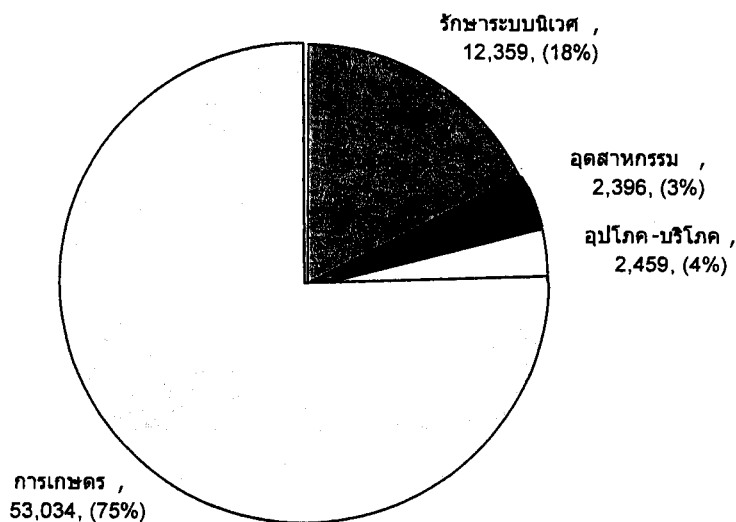
โดยเหตุที่มีการใช้ทรัพยากรดินมาอย่างต่อเนื่องยาวนาน วิถี และวิธีการผลิตที่เปลี่ยนแปลงไป รวมทั้งมีการผลิตอย่างเร่งรีบ ต่อเนื่อง ขาดการบำรุงอนุรักษ์ อีกทั้งสภาพแวดล้อม ความสมบูรณ์ในธรรมชาติที่ขาดหายไปด้วยเหตุปัจจัยแตกต่างกันในแต่ละพื้นที่ แต่ละภูมิภาค เป็นผลให้ดินตกอยู่ในสภาพมีปัญหาในการผลิตและผลผลิต คุณภาพดินที่นับวันมีสารเจือปนที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพชีวิต คุณสมบัติในการดูดซับน้ำน้อยลง เหล่านี้ล้วนเป็นปัญหาที่รบกวนการแก้ไขอย่างเร่งด่วนและต่อเนื่อง

3.2.2 น้ำ

เป็นที่ยอมรับกันเป็นสากลว่า น้ำคือสิ่งสำคัญและจำเป็น เป็นที่มาและทำให้สิ่งมีชีวิตดำรงอยู่ได้ ในการผลิตอาหาร หากขาดดินและน้ำเสียแล้วเป็นไปไม่ได้ที่จะผลิต พื้นที่กลับแห้งแล้ง ความอดอยาก หิวโหย ความแร้นแค้นจะเพิ่มมากขึ้น ขณะเดียวกันการมีน้ำ แหล่งน้ำเพื่อการผลิต การบริโภค มิได้หมายถึง จะช่วยทำให้เกิดการเพิ่มพูนผลผลิตหรือทำให้คุณภาพชีวิตดีขึ้น เพราะความสะอาดบริสุทธิ์ ปราศจากสารพิษ สารเคมีอันตรายเจือปน เป็นสิ่งสำคัญประการหนึ่งของน้ำ ทั้งที่ใช้เพื่อการบริโภค เพื่อการผลิต และเพื่อการเกษตร การใช้น้ำอย่างสิ้นเปลืองขาดการตระหนักถึงความเหมาะสมในการใช้น้ำเพื่อกิจการในรูปแบบต่างๆ ล้วนเป็นผลทำให้น้ำเพื่อการบริโภคและการเกษตรมีปัญหา ทุกฝ่ายต้องช่วยกันป้องกัน แก้ไข เยียวยา เพื่อความเหมาะสมที่ยั่งยืน

ปริมาณความต้องการน้ำในปัจจุบัน

ปริมาณความต้องการน้ำในภาคส่วนต่างๆ (ล้าน ม3/ปี)

หมายเหตุ: พื้นที่ชนบทร้อยละ 30 ยังไม่ได้รับน้ำระบบประปา

ที่มา: การประชุมวิชาการเรื่องพื้นที่ชลประทานสำหรับประเทศไทยควรมีพื้นที่เท่าไร? 17 พ.ค. 2550

ณ ห้องภัตตาคาร โรงแรม The Twin Tower กรุงเทพฯ

แม้มีการกำหนดหลักการและรากฐานสำคัญเกี่ยวกับน้ำไว้หลายประการ เป็นต้นว่า น้ำเป็นของขวัญจากธรรมชาติ น้ำคือต้นกำเนิดของชีวิต (คัมภีร์ฤๅษาน) อโป หิ สตะ มโย ภวะ (น้ำเป็นสิ่งล้ำค่าจุน ที่ยิ่งใหญ่ที่สุด น้ำจึงเปรียบประดุจมารดา - คัมภีร์โตตติริยะะ สังหิตา) น้ำเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับชีวิต สิ่งมีชีวิต เชื่อมต่อกันด้วยน้ำ น้ำต้องเป็นสิ่งได้เปล่าเพื่อตอบสนองความต้องการในการยังชีพ น้ำมีอยู่จำกัดและสามารถหมดไปได้ จึงต้องร่วมกันอนุรักษ์ น้ำเป็นสมบัติสาธารณะไม่มีใครมีสิทธิ์ทำลาย และไม่มีอะไรมาทดแทนน้ำได้ องค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวตรัสว่า น้ำคือชีวิต แต่น้ำทั้งในแง่ปริมาณ คุณภาพ การกระจาย โดยเฉพาะ การถือครองน้ำเพื่อการเกษตร นับวันจะทวีปัญหารุนแรงยิ่งขึ้น

3.2.3 พันธุ์พืช

พันธุ์พืชหลายชนิดยังขาดการเอาใจใส่ปรับปรุงให้มีคุณภาพ ทั้งในส่วนของทำให้ผลผลิต แข็งแรงทนทานต่อโรค สภาพอากาศ และความเหมาะสมของสภาพพื้นที่ ประเด็นที่สร้างความสับสนและเกิดความเสียหายกับเกษตรกรมากที่สุดประการหนึ่งคือการ "ปลอมแปลง" พันธุ์ อย่างกรณี "ยางตาซอย" ของ ชาวสวนยางพารา เช่นเดียวกับชาวสวนผลไม้ในกรณีของกองซึ่งถูกชักจูงให้เชื่อว่าของแท้ ดั้งเดิมต้องมาจาก "ธารโต" หรือ "ต้นหยงมัส" เท่านั้น โดยนักวิชาการด้านการเกษตรยังไม่สามารถรวบรวมข้อมูลข้อเท็จจริงเพื่อ ควบคุม หรือป้องกันความเสียหายที่จะเกิดกับเกษตรกร การปรับปรุงพันธุ์ดียังไม่สามารถตอบสนองความ ต้องการของเกษตรกรเท่าที่ควร และกรณีการควบคุมมิให้ลักลอบนำพันธุ์ เมล็ด กิ่ง ของไม้ผลพันธุ์ดีของไทย ออกนอกราชอาณาจักรยังไม่ดีพอ ทำให้เสียสิทธิ์ เสียตลาด และเสียโอกาสในการส่งออกในอนาคต

3.2.4 ปุ๋ยและสารเคมี

การเพิ่มขึ้นของต้นทุนการผลิตที่เกี่ยวข้องกับราคาน้ำมัน ปุ๋ยเคมี สารเคมีป้องกัน และกำจัด ศัตรูพืช รวมถึงการต้องพึ่งพาเครื่องจักรกลการเกษตร และการขนส่ง หลายกรณีอาจทำให้ต้นทุนการผลิต ทางการเกษตรเพิ่มขึ้น และอาจไม่คุ้มค่าต่อการลงทุนเมื่อเปรียบเทียบกับทางเลือกอื่นๆ ความสำคัญที่เกษตรกร ต้องใช้ปุ๋ยเพื่อต้องการปรับปรุงดิน ซึ่งเป็นฐานสำคัญของการผลิตพืชทุกชนิดให้มีความสมบูรณ์ และสามารถ ใช้ผลิตได้อย่างยั่งยืน ปัญหาของการใช้ปุ๋ยและสารเคมีนอกเหนือไปจากคุณภาพต่ำ ไม่ถูกสุขลักษณะต่อทุก ฝ่าย ทั้งเกษตรกรเอง ผู้บริโภคแล้วราคายังสูงเกินจริง นำไปสู่ต้นทุนการผลิตสูงขึ้น โดยเฉพาะเกษตรกรราย ย่อยที่ต้องกู้ยืมสถาบันการเงินหรือธนาคาร อันเป็นเหตุให้ผลผลิตที่ได้มาไม่คุ้มทุน เกิดหนี้สินเพิ่มพูนเป็น ภาระต่อเกษตรกร

หลักสำคัญในการผลิตการเกษตร การทำสวนผลไม้คือ ความรู้เรื่องปุ๋ย และสารเคมี แต่สภาพการณ์ปัจจุบันนี้เกษตรกรรายย่อยอยู่ในสภาพ "จ่ายอม" ต้องซื้อปุ๋ยราคาแพง และขาดคุณภาพ

3.2.5 แรงงาน

แผนการพัฒนาประเทศที่ผ่านมาขาดความตระหนัก ความชัดเจนเกี่ยวกับนโยบาย ของรัฐบาลด้านแรงงานมาอย่างต่อเนื่องยาวนานนับหลายทศวรรษ และการสร้างค่านิยม บริโภคนิยม ตาม กระแสโลกาภิวัตน์ เป็นผลให้แรงงานภาคเกษตรขาดแคลนและมีผลกระทบอย่างรุนแรง อันเนื่องมาจากการ อพยพของแรงงานสู่ภาคอุตสาหกรรม การส่งออกแรงงานไปยังต่างประเทศ ความล้มเหลวของการศึกษา ที่สอนให้ลูกหลานและเยาวชน ขาดความภาคภูมิใจด้านแรงงานภาคการเกษตร ความเหลื่อมล้ำ การกด ราคामผลผลิตภาคเกษตร นำไปสู่ความล้มละลายของแรงงานชนบท แรงงานภาคเกษตรซึ่งยังไม่สามารถ

คลี่คลายได้ในปัจจุบัน และต้องอนุญาตให้แรงงานอพยพต่างด้าวเข้ามา ทั้งถูกกฎหมายและไม่ถูกกฎหมาย ไม่ว่าจะ เป็น พม่า ลาว และ กัมพูชา ก่อให้เกิดปัญหาทางสังคมโดยรวม และต้องการเยียวยาเพื่อความอยู่รอดด้าน การผลิตการเกษตรของชาติเช่นกัน

สำหรับการบริหารเวลาที่เกษตรกรต้องใช้ในการดูแล รักษา ปรับปรุง ให้กับเกษตรกร ของตน ก็ไม่สามารถทำได้เต็มที่เพราะผลผลิตไม่คุ้มทุน จึงต้องหาอาชีพเสริมด้วยการรับจ้างทำงาน อย่างอื่นเพื่อความอยู่รอดทางเศรษฐกิจ

3.2.6 องค์ความรู้

ในภาพรวมอาจกล่าวโดยสรุปได้ว่า ปัญหาภาคเกษตรของประเทศ เกิดจากเกษตรกร ขาดองค์ความรู้ในหลายๆ ด้าน เช่น การปรับปรุงต่อยอด การพัฒนาขยายพันธุ์ การเพิ่มผลผลิต การแปรรูป การบำรุงรักษาดินและรักษาคุณภาพน้ำ การขาดความระมัดระวังในการใช้สารเคมีทั้งเพื่อการกำจัดวัชพืช และปราบศัตรูพืช การรักษาความโดดเด่น เอกลักษณ์ของ "ผลไม้" ไทย เป็นเหตุให้คุณภาพชีวิตของ เกษตรกรด้อยลง ถูกแบ่งแยก ถูกเอารัดเอาเปรียบ ยากจน มีหนี้สินล้นพ้น ตกเป็นเครื่องมือของคนบางกลุ่มโดย รู้เท่าไม่ถึงการ เกษตรกรจำนวนไม่น้อยยังคงใช้หรือปล่อยให้ธรรมชาติ ช่วยดูแลรักษาพืชผล การขาดข้อมูล ความรู้ ความเข้าใจ การเปลี่ยนแปลงเงื่อนไขของประเทศคู่ค้า ไม่เท่าทันกลวิธีการตลาดของคนกลาง การขาด องค์การที่จะช่วยดูแลรักษาผลประโยชน์ต่าง ๆ รวมถึงการขาดการบริหารจัดการที่ดี ล้วนเป็นสาเหตุของปัญหา

3.2.7 เทคโนโลยี

สถานการณ์ปัจจุบัน เกษตรกรต้องอาศัยความก้าวหน้า ด้านเทคโนโลยี ขณะเดียวกัน ความเป็นไปได้ที่เกษตรกรทั่วไป โดยเฉพาะเกษตรกรรายย่อย ที่จะรู้จักนำเทคโนโลยีซึ่งต้องอาศัยทุน และ องค์ความรู้ที่จะจัดหาและนำมาใช้อย่างเหมาะสมในพื้นที่เกษตรกรรมของตน การรู้จักประยุกต์นำเอา เทคโนโลยีมาใช้จึงเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับเกษตรกรเพื่อให้ใช้เวลาได้เกิดประโยชน์สูงสุด เหมาะสมกับสถานการณ์

3.2.8 การขนส่งผลผลิต

การขนส่งผลผลิตเป็นปัญหาใหญ่ประการหนึ่งของภาคเกษตรที่มีต้นทุนค่อนข้างสูง และปัญหาแรงงานด้าน การขนส่งที่ขาดแคลนหาได้ยาก การรอคอยเวลาค่อนข้างยาวนานกว่าจะได้ผลผลิต ออกมา แต่ช่องทางการกระจายผลผลิตรวมถึงการเก็บเกี่ยว กลับขาดประสิทธิภาพ สร้างความเสียหายให้กับ ผลผลิตค่อนข้างสูง การขาดองค์ความรู้ การเชื่อมประสานระหว่างระบบการผลิตกับการตลาด การแปรรูป เงื่อนไขผู้ประกอบการ เป็นการผลักดันและสร้างความสูญเสียให้ภาคเกษตรคิดเป็นจำนวนเงินปีละหลาย ร้อยล้านบาท

3.2.9 แหล่งทุน

ดังเป็นที่ทราบร่วมกันว่าเกษตรกรรายย่อยเข้าถึงแหล่งทุนได้ยากและถูกจำกัด ผูกขาดอยู่กับสถาบันการเงินบางแห่งเท่านั้น ขณะเดียวกัน จากสภาวะการที่เกษตรกรต้องดิ้นรนเพื่อการอยู่ รอดเนื่องมาจากภัยธรรมชาติ เช่น ฝนแล้ง ภัยน้ำท่วม ต้นทุนสูง ผลผลิตขายไม่ได้ราคา ถูกกดราคา ถูกเอา เปรียบ สถาบันการเงินกลับสร้างมาตรการบังคับการชำระหนี้โดยไม่มีผ่อนผัน และหน่วยงานชลประทาน มีแนวคิดการเก็บเงินค่าใช้น้ำเพื่อการเกษตร การตั้งงบประมาณช่วยเหลือ มีผลประโยชน์ทับซ้อน และ

บางครั้งมีการทุจริต การช่วยเหลือล่าช้า กว่าจะบรรลุป่าหมายสถานการณ์ก็เปลี่ยนไป ขาดความเป็นธรรมาภิบาลเป็นอุปสรรคที่สร้างและซ้ำเติมปัญหาให้กับเกษตรกร เสียเวลา เสียโอกาส หนี้สินเพิ่มพูน มากขึ้น

3.3 ปัญหาด้านการตลาด

3.3.1 ตลาดเป็นองค์ประกอบสำคัญประการหนึ่งในการตัดสินใจของ เกษตรกร และเป็นเรื่องสุดท้ายที่เกษตรกรคำนึงถึง กระแสนิยมการปลูกพืชตามๆ กัน เนื่องจากแรงจูงใจจากภาวะราคาตลาดในขณะนั้น เมื่อผลผลิตออกมาก จึงทำให้ราคาที่เคยคาดหวังเปลี่ยนแปลงไป เกิดภาวะราคาตกต่ำ

เหตุผลสำคัญประการหนึ่งที่ทำให้ราคาพืชผลของเกษตรกรไม่ได้ราคา อันเนื่องมาจากพ่อค้าคนกลางเป็นผู้กำหนดราคาผลผลิต กอปรกับเกษตรกรขาดองค์ความรู้ที่รับผิดชอบ ขาดการประสานเชื่อมโยงระหว่างกัน มีตลาดที่จำกัด จึงทำให้ราคาผลผลิตตกอยู่ในสภาพไม่คุ้มทุน ดังปรากฏเหตุการณ์เป็นประจำแทบทุกฤดูกาลเก็บเกี่ยว ที่กลไกตลาดไม่ได้ช่วยให้เกษตรกรขายผลผลิตได้ในราคาที่คุ้มทุน กระทั่งมีการเรียกร้องให้ภาครัฐประกันราคา หรือนำออกมาเททิ้ง และมีการชุมนุมเรียกร้องปิดการจราจร

โดยที่แต่ละฤดูกาลผลผลิตไม้ผลที่ออกสู่ท้องตลาดกระจุกตัวอยู่เพียงระยะสั้นคือ 2-3 เดือน อีกทั้งไม่สามารถเก็บไว้ได้นานกล่าวคือเน่าเสียได้ง่าย ขณะเดียวกันผู้บริโภคนิยมผลไม้สดและสามารถเลือกซื้อทดแทนได้เนื่องจากความหลากหลายทั้งชนิด รสชาติ และคุณค่าทางโภชนาการ

การเปิดการค้าเสรีก็เป็นอีกเหตุผลหนึ่งที่ทำให้ราคาผลไม้หลายชนิดของไทยมีปัญหาการตลาดมากยิ่งขึ้น โดยเหตุที่ราคาผลไม้จากประเทศ “คู่ค้า - คู่แข่ง” ถูกกว่า แปรกใหม่กว่าสำหรับผู้บริโภค แม้คุณภาพผลไม้ไทยจะดีกว่าก็ตาม การกระจายผลผลิตยังอยู่ในสภาพเดิมๆ ขาดองค์ความรู้ที่จะเข้ามารับผิดชอบต่อผลผลิต ช่วยเหลือ ให้เกิดการกระจายผลผลิตไปสู่ภูมิภาคอื่น

อุตสาหกรรมเกษตรเป็นแหล่งรองรับผลผลิต ซึ่งสามารถช่วยคลี่คลายปัญหาทั้งในส่วนของการผลิต ราคา และตลาดให้กับเกษตรกรได้มาก แต่ในทางปฏิบัติไม่สามารถช่วยแก้ปัญหาเกษตรกรรายย่อยได้ ดังนั้นปัญหาด้านผลผลิตและการตลาดจึงเป็นปัญหาที่ควรได้รับความร่วมมือแก้ไขจากทุกภาคส่วน

3.3.2 การที่ภาครัฐและองค์กรหน่วยงานที่เกี่ยวข้องไม่มีมาตรการรองรับผลผลิตทั้งระยะสั้นระยะยาวรวมถึงขาดข้อมูลการผลิตผลไม้แต่ละชนิดแต่ละพื้นที่แต่ละภูมิภาคแต่ละฤดูกาลทำให้ผลผลิตมีปัญหาแทบทุกฤดูกาลทั้งในส่วนของปริมาณและราคา

3.3.3 โดยหลักการตลาดสินค้าเกษตรล่วงหน้าเป็นมาตรการหนึ่งในการแก้ปัญหาราคาผลผลิตให้กับเกษตรกร แต่โดยวิธีการกับสร้างความไม่ชัดเจนให้กับผู้ผลิตและไม่ได้เอื้อประโยชน์แก่เกษตรกรอย่างชัดเจน รวมถึงการขาดข้อมูลความรู้ความเข้าใจ ขาดความเชื่อมั่นในองค์กรดังกล่าว เป็นผลให้ตลาดสินค้าเกษตรล่วงหน้า ก่อความไม่เป็นที่นิยมในการซื้อขายซึ่งเป็นวิกฤติศรัทธาในหมู่เกษตรกร

3.3.4 ทั้งที่ปัญหาปริมาณ ผลผลิตล้นตลาด ราคาตกต่ำ แต่ภาครัฐ เอกชน สหกรณ์การเกษตรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องขาดการเชื่อมโยงขาดความร่วมมือในการทำหน้าที่กระจายขายผลผลิต การเกษตรเป็นเหตุให้ตลาดที่มีอยู่ค่อนข้างจำกัด ลดน้อยลง เปิดโอกาสให้พ่อค้าคนกลางเป็นผู้กำหนดราคาผลผลิตแต่เพียงฝ่ายเดียว ทำให้เกิดปัญหาแก่เกษตรกรทุกฤดูกาล

3.3.5 เกษตรกรขาดองค์ความรู้ ขาดองค์การที่เข้มแข็ง ไม่มีการรวมตัวกันเพื่อสร้างพลังการต่อรอง ขาดการรวมกลุ่มเพื่อการแปรรูป การบรรจุภัณฑ์ รวมถึงขาดการวิจัยเพื่อเพิ่มมูลค่าผลผลิต และระยะเวลาในการเก็บรักษาเพื่อคงคุณภาพ เป็นเหตุให้เกษตรกรขายผลผลิตได้ไม่คุ้มทุน

3.3.6 ความไม่มีประสิทธิภาพของบุคคลากรภาครัฐในด้านให้คำปรึกษาแนะนำรวมถึงขาดมาตรการจูงใจให้กับเกษตรกรในการผลิตที่ได้มาตรฐานได้คุณภาพและมีความปลอดภัยต่อผู้บริโภค สามารถเพิ่มราคา สร้างมูลค่าได้ยั่งยืน สร้างความเชื่อมั่นให้กับตลาดต่างประเทศ ช่วยลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม สุขภาวะ ทั้งต่อเกษตรกรเอง และผู้บริโภค

3.4 ปัญหาด้านนโยบาย

กล่าวได้ว่าแทบทุกรัฐบาลขาดนโยบายที่ชัดเจนที่จะแก้ปัญหาภาคเกษตรกรรม โดยเฉพาะให้กับเกษตรกรรายย่อย นโยบายด้านการผลิต การแปรรูป การคุ้มครองผลผลิต การตลาด คุณภาพผลผลิต การชดเชยผลเสียหายที่เกิดจากภัยธรรมชาติ การรวมกลุ่มของเกษตรกรและองค์การการเกษตรต่างๆ เหล่านี้ ภาครัฐใช้วิธีแก้ปัญหาเฉพาะหน้ามาโดยตลอด ขาดการคำนึงถึงผลเสียหาย ผลกระทบในภาพรวมในระยะยาว ที่เกิดขึ้นกับภาคเกษตรมีการทำรายงานสถิติข้อมูลต่างๆ เพื่อรองรับงบประมาณ ข้าราชการกลับส่งเสริมสนับสนุนเกษตรกรรายใหญ่ที่แข็งแรงช่วยตนเองได้และมีปัญหาน้อยก่อนเกษตรกรรายย่อยอีกต่างหาก

ทั้งที่เกษตรกรรมเป็นวิถีเป็นวัฒนธรรม เป็นชีวิตจิตใจของคนไทยมาช้านาน คู่ขนานกับการสร้างบ้านสร้างเมือง แต่ "ภาครัฐ นักการเมือง รัฐบาล" กลับละเลยปัญหาความเป็นจริงที่ดำรงอยู่ของเกษตรกรไทยในฐานะเป็นผู้ผลิตเพื่อเลี้ยงปากท้องของคนทั้งชาติ รวมถึงบางส่วนของประชากรโลก ทั้งสามารถทำรายได้เข้าประเทศได้ปีละนับล้านบาทอีกด้วย

ปัญหาด้านนโยบายเกี่ยวกับผลไม้ของประเทศไทย ที่สำคัญได้แก่

3.4.1 นโยบายของรัฐบาลขาดความชัดเจน จริงจัง ต่อเนื่อง ขาดยุทธศาสตร์ทิศทางและแผนงานในการคุ้มครองรักษาผลประโยชน์ของเกษตรกรทั้งในการผลิต การแปรรูป การตลาดและความคุ้มทุน รวมถึงขาดการคำนึงถึงความเหมาะสมของพื้นที่ปลูก

3.4.2 ขาดการส่งเสริมสนับสนุนการรวมตัวการเชื่อมโยงขององค์กรเกษตรกร สหกรณ์การเกษตร รวมถึงสหกรณ์รูปแบบอื่นๆ ที่สามารถสนับสนุนคลี่คลายปัญหาให้กับเกษตรกรได้ ภาครัฐได้สร้างเงื่อนไขและกฎระเบียบมาควบคุมขององค์กรเกษตรกร รวมถึงการสร้างและกำหนดกติกาที่ไม่เอื้อประโยชน์ ต่อความก้าวหน้าขององค์กรเกษตรกรอีกด้วย

3.4.3 ขาดองค์การหน่วยงานรับผิดชอบหลักต่อนโยบายผลไม้ของชาติในด้านต่างๆ ทั้งในส่วนของการคุ้มครองป้องกันการแก้ไขปัญหาเมื่อมีภัยธรรมชาติ การผลิต การแปรรูป การเพิ่มมูลค่า การพัฒนาต่อยอด ปรับปรุงพันธุ์ การตลาด การสร้างความเข้มแข็งให้กับภาคเกษตรอย่างยั่งยืน

3.4.4 องค์กรหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ไม่มีความตระหนัก ขาดทิศทางในการส่งเสริม สนับสนุน การผลิต ผลไม้ที่เป็นเอกลักษณ์ของชาติ ทั้งที่ผลไม้เหล่านั้นโดดเด่นทางรสชาติและคุณค่าทางโภชนาการ

3.4.5 การเปิดการค้าเสรีโดยขาดการคำนึงต่อผลผลิตภาคการเกษตรและไม่มีมาตรการปกป้องคุ้มครองและเยียวยาแก้ไข รวมถึงการอนุญาตให้นำกิ่งพันธุ์ ตลอดจนชิ้นส่วนที่ใช้ขยายพันธุ์ออกไปนอก

ราชอาณาจักร โดยชาติจิตสำนึก ชาติมาตรการรองรับเป็นผลให้เกษตรกรเสียโอกาส ประเทศเสียรายได้ สร้างปัญหาให้เกษตรกรโดยรวม

3.4.6 ภาครัฐยังขาดฐานข้อมูลด้านการผลิต การตลาด ที่เป็นปัจจุบัน ให้เกษตรกรเข้าถึงได้ง่าย และสามารถนำไปใช้ได้ถูกต้อง เพื่อเป็นสถิติในการพยากรณ์ผลผลิตล่วงหน้า

4. ความเห็นและข้อเสนอแนะ

จากการศึกษา วิเคราะห์ และสังเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารจัดการราคาผลไม้ของไทยดังกล่าว เพื่อสนับสนุนให้เกษตรกรผู้ปลูกไม้ผลสามารถอยู่รอดและดำรงชีพอยู่ได้ในสภาพการแข่งขันทั้งในและต่างประเทศ ภาครัฐ จึงควรกำหนดมาตรการส่งเสริมและสนับสนุนภาคเอกชน ภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง และเกษตรกร ให้สามารถดำเนินการ ดังนี้

4.1 ด้านปัจจัยการผลิตและต้นทุน

4.1.1 การจัดการดิน โดยเร่งฟื้นฟู ปรับปรุงบำรุงดิน ให้มีความอุดมสมบูรณ์ เหมาะสมแก่การเพาะปลูกของชนิดพืชนั้นๆ มีความรู้และระมัดระวังในการใช้ปุ๋ย การใช้สารเคมี และการให้น้ำ การปรับปรุงบำรุงดิน สภาพพื้นที่ โดยใช้ชีวอินทรีย์แบบผสมผสาน เพื่อพัฒนาคุณภาพและปริมาณที่เหมาะสม

4.1.2 การจัดการแหล่งน้ำให้เพียงพอต่อความต้องการเพาะปลูกของเกษตรกร การใช้น้ำคุณภาพน้ำ และการพัฒนาระบบชลประทาน ให้เหมาะกับพืชที่เพาะปลูก และคำนึงถึงประสิทธิภาพการใช้น้ำ เพื่อการเกษตรอย่างคุ้มค่า

4.1.3 การศึกษาวิจัยปรับปรุงพัฒนาพันธุ์ การขยายพันธุ์ เพื่อให้ได้คุณภาพที่ดี อย่างต่อเนื่อง เหมาะสม มีการพัฒนาโดยสามารถต่อยอด ภูมิปัญญาเดิม และประยุกต์ใช้ร่วมกันได้

4.1.4 ส่งเสริมสนับสนุนให้เกษตรกร กลุ่มองค์กรเกษตรกร สหกรณ์ ผลิตปุ๋ยใช้เอง ทั้งปุ๋ยอินทรีย์และปุ๋ยเคมี โดยมีความหลากหลายเหมาะสมกับพืชในแต่ละชนิด

4.1.5 ยกกระดับความมั่นคง สร้างความภาคภูมิใจให้กับเกษตรกรผู้สร้างผลผลิตและผู้ใช้แรงงานในภาคเกษตรกรรม มีสวัสดิการภาคแรงงานการเกษตร และสนับสนุนควบคุมและให้โอกาสแรงงานต่างด้าวที่เข้ามาทำงานโดยถูกต้องตามกฎหมายในภาคเกษตรกรรม

4.1.6 ส่งเสริม การศึกษา อบรม ศึกษาน ทฤษฎีใหม่ เป็นแนวทางไปสู่เศรษฐกิจพอเพียง ส่งเสริมการเรียนรู้ให้แก่เกษตรกร การจัดการองค์ความรู้ ตามศักยภาพของแต่ละกลุ่มแต่ละพื้นที่

4.1.7 พัฒนาผลผลิตให้มีคุณภาพได้มาตรฐาน ปลอดภัยจากสารปนเปื้อน เพื่อสร้างความมั่นใจแก่ผู้บริโภคผลไม้ไทยทั้งภายในและต่างประเทศ

4.1.8 สนับสนุนและคุ้มครองระบบการผลิตแบบครบวงจร โดยคำนึงถึง ตั้งแต่การผลิตของเกษตรกร จนถึงผู้บริโภค มีส่วนร่วมในการจัดการทั้งระบบโดยรูปแบบ สภาการเกษตร

4.1.9 ส่งเสริมการนำเทคโนโลยีการผลิตสมัยใหม่ผสมผสานกับภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อประสิทธิภาพการผลิตและคุณภาพผลผลิต

4.1.10 พัฒนาแหล่งทุนในภาคเกษตรกรรม เพื่อให้เกษตรกรเข้าถึงแหล่งทุนได้สะดวกขึ้น

พัฒนาปรับปรุงแก้ไขเงื่อนไขของสถาบันการเงิน และกองทุนอื่น ๆ เพื่อการเกษตรอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม

4.2 ด้านการตลาด

4.2.1 ส่งเสริม แนะนำ สาธิต การบริโภคผลไม้ไทยทั้งสดและแปรรูป ให้เป็นที่รู้จักทั้งในและต่างประเทศหรือต่างภูมิภาคให้กว้างขวางมากขึ้น

4.2.2 ขยายตลาดต่างประเทศสู่ประเทศผู้บริโภคใหม่ๆ เพื่อรองรับการกระจายผลผลิตสู่สังคมโลก

4.2.3 มีมาตรการทั้งมาตรการระยะสั้นและมาตรการระยะยาว รวดเร็วทันต่อการรองรับผลผลิตที่มีในแต่ละฤดูกาลในรอบปี สามารถพยากรณ์ปริมาณผลผลิตได้ มีการรวบรวมข้อมูลผลผลิตแต่ละชนิดใช้เป็นฐานข้อมูลเพื่อประโยชน์ในการเพาะปลูกในฤดูกาลต่อไป

4.2.4 พัฒนาการตลาดสินค้าเกษตรล่วงหน้าเพื่อสร้างความเชื่อมั่นและโอกาสให้กับเกษตรกรในการซื้อขายสินค้าเกษตรผลไม้ล่วงหน้าได้ (รวมทั้งดูแลความเป็นธรรมการเกษตรแบบทำสัญญาจ้างปลูก จ้างผลิต และการประกันราคาซื้อที่เหมาะสม)

4.2.5 ส่งเสริมให้องค์กรภาครัฐ ภาคเอกชน ใช้ระบบสหกรณ์สนับสนุนด้านการกระจายผลผลิต อย่างเป็นระบบ รวดเร็วทันต่อสถานการณ์และบูรณาการ โดยหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องจัดการกระจายสินค้า เชื่อมโยงข้อมูลการตลาดอย่างรวดเร็ว ทั่วถึง และเป็นธรรม สามารถจัดการอย่างเป็นระบบในระยะยาว

4.2.6 ส่งเสริม สนับสนุน สร้างแรงจูงใจ ทางการตลาด โดยการแปรรูปเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่ม พัฒนาผลิตภัณฑ์ และบรรจุภัณฑ์ มีการวิจัยและพัฒนาการดูแลรักษาผลผลิตให้สามารถเก็บไว้ได้นาน

4.2.7 สร้างแรงจูงใจและความเชื่อมั่นให้กับเกษตรกร ในผลผลิตที่มีคุณภาพกับราคาทั่วไป ผลผลิตที่มีกระบวนการผลิตที่มีคุณภาพมาตรฐานให้ได้รับการยอมรับ ได้ราคาดีแตกต่างจากราคาผลไม้อื่นทั่วไป

4.3 ด้านนโยบาย

4.3.1 รัฐต้องดำเนินนโยบายที่ชัดเจนและเป็นรูปธรรม สามารถนำไปปฏิบัติได้ เพื่อการกำหนดทิศทาง ยุทธศาสตร์และแผนงานเพื่อการคุ้มครองและรักษาผลประโยชน์ของเกษตรกรในการผลิตและการตลาดส่งเสริมสินค้าเกษตรให้ได้ผลตอบแทนสูงสุด มีการกำหนดพื้นที่ปลูก (Zoning) ที่เหมาะสม สามารถควบคุมปริมาณและคุณภาพผลผลิตได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4.3.2 ส่งเสริมการรวมกลุ่มของเกษตรกร เพื่อจัดทำแผนงานการเกษตรและรักษาผลประโยชน์ร่วมกันของเกษตรกรในรูปแบบ สภาเกษตรกร โดยองค์กรเกษตรกร สหกรณ์มีส่วนร่วมในการขับเคลื่อน การป้องกันและ แก้ไขปัญหา กำหนดมาตรการดำเนินการในภาคเกษตรกรรม

4.3.3 ส่งเสริม สนับสนุน และกำหนดทิศทางการผลิตไม้ผลสายพันธุ์ดี มีเอกลักษณ์ผลไม้ไทยตามที่ตลาดและผู้บริโภคนิยมและมีความต้องการสูงให้กว้างขวางยิ่งขึ้น เช่น ส้มโอ ทุเรียน มังคุด ลำไย และลิ้นจี่ เป็นต้น

4.3.4 ควรมีมาตรการปกป้องคุ้มครองการทุบตลาดและการกีดกันผลไม้

4.3.5 สนับสนุนให้คณะกรรมการพัฒนาและบริหารจัดการผลไม้ ดำเนินการและให้ความสำคัญในประเด็น

- จัดการป้องกันและแก้ไขปัญหาในส่วนที่เกิดจากภัยธรรมชาติและผลผลิตล้นตลาด ทั้งระยะสั้นและระยะยาว

- ส่งเสริมและสนับสนุนการตลาดภายในประเทศและต่างประเทศให้มีความยั่งยืน

- ส่งเสริมสนับสนุนการวิจัยและพัฒนาพันธุ์พืช โดยภาครัฐ ภาคเอกชน และเกษตรกร

มีการจัดการความรู้ ศึกษาวิจัยต่อยอดภูมิปัญญา

- บูรณาการหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้เป็นเอกภาพในการทำงานและให้เป็นไปในทิศทางเดียวกันทั้งในด้านการส่งเสริม การสนับสนุน การป้องกัน และแก้ปัญหา และการส่งเสริมความเข้มแข็งของเครือข่ายองค์กรสถาบันเกษตรกร

4.3.6 ควรจัดให้มีสวัสดิการให้กับเกษตรกรและแรงงานภาคเกษตรเพื่อสร้างความมั่นคงพื้นฐานและเกิดความเป็นธรรมในสังคม

4.3.7 ควรมีมาตรการที่เข้มงวดและปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง ในการสร้างระบบตรวจสอบเฝ้าระวังสินค้าผ่านแดนและจุดกระจายสินค้า สินค้าที่มีสารพิษตกค้างที่เป็นอันตราย โรคและแมลงพาหะ โดยบูรณาการกับอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

4.3.8 ควรมีการประชาสัมพันธ์ข้อมูลและรณรงค์ส่งเสริมให้หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคบริการ สถานศึกษา เกิดค่านิยมเป็นวัฒนธรรมการบริโภคผลไม้ไทยที่มีประโยชน์ต่อสุขภาพ

4.3.9 ควรมีมาตรการ นโยบาย และศึกษาความเหมาะสม เพื่อรักษาความสมดุลระหว่างพืชอาหารเพื่อการบริโภค กับ พืชพลังงานเพื่อเศรษฐกิจ เช่น น้ำมันมะพร้าว เป็นต้น